

คำวินิจฉัยของ นายสุจิต บุญบงการ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑๐/๒๕๕๕

วันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้มีคำสั่งยุบพรรคพลังไทย

ข้อเท็จจริง

นายทะเบียนพรรคการเมืองมีหนังสือลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคพลังไทย เนื่องจากพรรคพลังไทยไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ กรณีไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคพลังไทยเป็นพรรคการเมืองคือภายในวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔

ศาลรัฐธรรมนูญมีมติเมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๕๔ รับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๐ และรับไว้พิจารณาวินิจฉัยต่อไป และได้แจ้งให้พรรคพลังไทยชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

นายพิศิษฐ์ แจวจันทิก เลขานุการพรรคทำการแทนหัวหน้าพรรคพลังไทย ยื่นคำชี้แจงลงวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๔ สรุปได้ความว่า

พรรคพลังไทยได้รับการจดทะเบียนเป็นพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ได้ดำเนินการให้มีสมาชิกห้าพันคนทั้งสี่ภาคแล้ว และได้ยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๔ แต่คณะกรรมการการเลือกตั้งบอกว่า เลยกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันแล้ว จึงไม่รับสมาชิกของพรรคพลังไทย พรรคพลังไทยเห็นว่า เมื่อพรรคพลังไทยได้รับการจดทะเบียน เมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ และนายทะเบียนพรรคการเมืองแจ้งเป็นหนังสือให้พรรคทราบ เมื่อวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ การนับระยะเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวัน จึงต้องนับตั้งแต่วันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ อันเป็นวันที่ทราบไม่ใช่วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ดังนั้นเมื่อพรรคนำรายชื่อสมาชิกห้าพันคนและสาขาพรรคทั้งสี่ภาคไปยื่นต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๔ จึงไม่เลยเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวัน

ศาลรัฐธรรมนูญได้ส่งคำชี้แจงของพรรคพลังไทย ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ยื่นคำชี้แจงเพิ่มเติมสรุปความได้ว่า

เมื่อนายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมืองตั้งแต่วันใดย่อมมีผลเป็นการก่อตั้งสิทธิและหน้าที่ของพรรคการเมืองในฐานะนิติบุคคลในวันนั้น ตามมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ดังนั้นพรรคพลังไทยมีฐานะเป็นนิติบุคคลสามารถดำเนินกิจการต่างๆ ได้ ตั้งแต่วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ ทั้งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้บัญญัติสนับสนุนไว้ในมาตรา ๖๗ และมาตรา ๑๖ ซึ่งสรุปได้ว่านิติบุคคลย่อมมีสิทธิและหน้าที่เช่นเดียวกับบุคคลธรรมดา สิทธิและหน้าที่ย่อมกินความรวมถึงการเริ่มต้นนับอายุของบุคคลหรือเริ่มนับเวลาจัดตั้งนิติบุคคล การนับอายุของบุคคลให้เริ่มนับแต่วันเกิด การนับเวลาจัดตั้งพรรคการเมืองจึงต้องเป็นไปตามบทบัญญัติที่กำหนดไว้ในกฎหมาย คือวันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคซึ่งในกรณีของพรรคพลังไทยคือวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ และวันที่ครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับตั้งแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียน จึงเป็นวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๔๔ เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาดังกล่าว นายทะเบียนไม่ได้รับรายงานจากพรรคพลังไทย ว่าได้ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ส่วนเรื่องของการรับหนังสือจากบุคคลภายนอกหรือจากพรรคการเมือง ที่มีถึงนายทะเบียนพรรคการเมืองนั้น สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้กำหนดขั้นตอนและวิธีการทางสารบรรณโดยเมื่อมีผู้นำส่งหนังสือพนักงานจะประทับตราสำนักงานเพื่อลงลำดับที่รับหนังสือ วันที่และเวลา ไว้ในสมุดทะเบียนคุมการรับหนังสือ พร้อมทั้งออกใบรับให้ผู้นำส่งเก็บไว้เป็นหลักฐาน พนักงานผู้รับผิดชอบจะนำเรื่องเสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นภายในกำหนดเวลาตามกฎหมาย จากการตรวจสอบทะเบียนคุมการรับหนังสือของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๔ ไม่ปรากฏรายการรับเอกสารของพรรคพลังไทย ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งยังไม่ได้รับรายงานจากพรรคพลังไทย ว่าได้ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

ข้อวินิจฉัย

จากพยานหลักฐาน ข้อเท็จจริง รับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นรายชื่อสมาชิกจำนวนห้าพันคน และการจัดตั้งสาขาพรรคสี่ภาค ต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ภายในวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๔๔ จึงผู้ถูกร้องเองก็ยอมรับเช่นนั้น โดยชี้แจงว่าได้ยื่นต่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งในวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๔

สำหรับการนับระยะเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวัน ตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ นั้น มาตรา ๒๕ บัญญัติไว้อย่างชัดเจน ให้นับตั้งแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนการจดทะเบียนพรรคการเมือง ไม่ใช่ นับตั้งแต่วันที่พรรคการเมืองรับทราบการจดทะเบียน ดังนั้นข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องว่าต้องนับตั้งแต่วันที่ผู้ถูกร้องทราบการจดทะเบียนพรรคพลังไทยนั้นจึงรับฟังไม่ได้ พรรคพลังไทยต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป และมีสาขาพรรคในสี่ภาค ภายในวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๔๔ ตามนัยมาตรา ๒๕ ไม่ใช่ภายในวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๔

อย่างไรก็ตามแม้ว่ามาตรา ๒๕ จะไม่ได้บัญญัติให้พรรคการเมืองรายงานการดำเนินการตามมาตรานี้ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ แต่ย่อมเป็นที่เข้าใจได้ว่าเมื่อการไม่ดำเนินการตามมาตรานี้เป็นเหตุให้ยุบพรรคการเมืองได้ตามมาตรา ๖๕ (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ พรรคการเมืองจะต้องรายงานการดำเนินการตามมาตรา ๒๕ ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ และต้องรายงานภายในระยะเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนการจดทะเบียนพรรค อันเป็นระยะเวลาเดียวกันกับที่มาตรา ๒๕ บัญญัติให้พรรคการเมืองดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป และจัดตั้งสาขาพรรคครบทั้งสี่ภาค ทั้งนี้ เพราะการรายงานให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในระยะเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันเช่นนี้ จะเป็นหลักฐานที่แสดงว่าพรรคได้ดำเนินการให้มีสมาชิกและจัดตั้งสาขาพรรคตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๕ และภายในระยะเวลาที่มาตรานี้กำหนดไว้

นอกจากนี้ในกรณีของพรรคพลังไทยนี้แตกต่างไปจากพรรคสังคมนิยมที่ได้วินิจฉัยไปแล้ว เนื่องจากในกรณีของพรรคสังคมนิยม ข้าพเจ้าเห็นว่าทางหัวหน้าพรรคได้จัดทำรายงานและเสนอต่อ นายทะเบียนพรรคการเมืองภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ ส่วนพรรคพลังไทยได้ส่งรายงานเลย กำหนดเวลา

จากเหตุผลข้างต้นจึงเห็นว่า พรรคพลังไทยไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เป็นเหตุให้ยุบพรรคการเมืองได้ตามมาตรา ๖๕ (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ จึงวินิจฉัยให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคพลังไทย ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

นายสุจิต บุญบงการ
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ